

NIEUWSBRIEF

Opening van de Schaakkaravaan door Hans Böhm en wethouder Carolien Gehrels (foto Eric van Breugel)

nummer 72

mei 2009

Geopend:
dinsdag tot en met
vrijdag en de
eerste zaterdag
van de maand van
12.00-16.00 uur

MAX EUWE-CENTRUM

MAX EUWEPLEIN 30A • 1017 MB AMSTERDAM

020-625 7017 euwemec@xs4all.nl www.maxeuwe.nl

POSTBUS 11513 • 1001 GM AMSTERDAM

BESTUUR EN MEDEWERKERS

J. Nagel, voorzitter
C. Visser, vice-voorzitter
H. van Hengel, secretaris
A. Riemens, penningmeester
J. van den Berg
H. Böhm
M. Stam
G. Valk

Algemeen adviseur: H. Ree
Adviseur topschaak: J. Timman
Adviseur public relations: Y. Nagel-Seirawan
Adviseur wetenschap: H. van den Herik
Bibliothecaris: E. Straat
Bureau medewerker: P. Peelen
Donateuradministrateur: M. Steunebrink
Eindredactie nieuwsbrief: G. Visser
Financieel administrateur: A. Bezemer
Foto's: J. Vijfschaft en medewerkers MEC
Manager en redacteur nieuwsbrief: E. Sibbing
Vrijwillige medewerkers: C. ten Woude, R. Hillebrandt, C. Koster en R. Nep
Webmaster: A. Warnica

VAN HET BESTUUR

Bijdrage van Jan Nagel, voorzitter van het MEC

Nieuwe voorzitter Max Euwe Centrum

Hartelijk welkom Fred Teeven!

Eind vorig jaar heb ik het bestuur van het MEC laten weten dat ik na tien jaar bestuurslidmaatschap medio 2009 de voorzittershamer wil overdragen. Voorwaarde is wel dat je een goede opvolger hebt en dat is gelukt. Het bestuur van het MEC was unaniem blij dat mr. Fred Teeven (50), Tweede Kamerlid voor de VVD en ook zeer bekend als voormalig Officier van Justitie, beschikbaar wilde zijn.

Fred Teeven is zelf een enthousiaste schaker. Hij deed dit jaar mee aan het parlementaire kampioenschap dat tijdens het Corustoernooi werd gespeeld. Ook deed hij mee aan de grote simultaanwedstrijden die Corus op het Binnenhof organiseerde. Op de website van de

Fred Teeven, de nieuwe voorzitter van het MEC

Tweede Kamer staat schaken nadrukkelijk als zijn hobby vermeld. Toen ik Fred had benaderd kwam hij direct het MEC bezoeken en het museum bekijken. Ook maakte hij kennis met manager Eddy Sibbing. Hij was enthousiast en liet weten het voorzitterschap erg leuk te vinden.

Fred Teeven leerde ik kennen in de periode dat hij voor Leefbaar Nederland in de Tweede Kamer zou komen. Hij was in die tijd ook al druk, maar als er met spoed iets moest gebeuren schrok hij er niet voor terug om voor te stellen 's ochtends om 6 uur af te spreken. Als voorzitter van een kleine fractie kreeg hij alom complimenten van de parlementaire pers voor zijn harde werken.

Voor het MEC is het een goede zaak een voorzitter te hebben die gemakkelijk entree heeft binnen de ministeries en andere subsidieverstrekters. Wij heten Fred Teeven als nieuwe voorzitter bijzonder hartelijk welkom.

Afscheid in juni

Natuurlijk neem je als voorzitter met gemengde gevoelens afscheid. Het gaat de laatste jaren erg goed met het MEC, het bestuur is een vriendenclub, manager Eddy Sibbing heeft de zaken goed georganiseerd, de vrijwilligers zijn enthousiast aan het werk en de band met de KNSB die via Monique Stam weer een vaste zetel in ons bestuur heeft, is verbeterd en een goede relatie geworden. Veel nieuwe activiteiten zijn ontwikkeld waarbij de Euweborrel (gesponsord door het Holland Casino) en de Schaakkaravaan een groot succes werden.

In de bestuursvergadering van 26 juni zal ik de voorzittershamer overdragen aan Fred Teeven. Hij wordt meteen de volgende dag publiekelijk actief als hij het grote schaakfestival op zaterdag 27 juni opent. Ik zal daar graag onbevangen meespelen.

Donateurs van € 1000 gezocht voor “club van dertig”

Om de financiële positie van het Max Euwe Centrum ook op de lange termijn solide te maken is het idee ontstaan een club van dertig donateurs te gaan maken die allen bereid zijn een jaarlijkse bijdrage van duizend euro over te maken (vaak aftrekbaar van de belastingen). Het MEC doet heel veel goed werk, met name ook voor de jeugd. We hopen dat ook onder de lezers van deze Nieuwsbrief er donateurs zijn die tot deze club van dertig willen gaan behoren. Aanmelden kan bij Eddy Sibbing of per e-mail. Bij voorbaat dank!

Jan Nagel, de aftredende voorzitter aan het woord

Bijdragen van Hans Ree

Berry Withuis (foto: Bas Beekhuizen)

Berry Withuis (1920–2009)

Op 16 januari overleed Berry Withuis, 'nog steeds vloekend op de fascist en overigens goed geluimd, en woordrijk en geestig als altijd'. Zo stond het op de rouwkaart die de familie rondstuurde en zoals hij daar beschreven werd, kende ik hem ook.

Dat vloeken op de fascist en hoorden we overigens maar zelden. Berry was communist en hij deed zijn best om zijn politieke leven en zijn schaakleven gescheiden te houden. Hij praatte graag, maar in discussies had hij weinig zin, want hij leefde met heilige waarheden, in het schaakspel en in de politiek. Officieel was hij schaakjournalist en chef van de persdienst

bij vrijwel alle belangrijke schaaktoernooien in Nederland, maar daarnaast was hij zonder officiële functie tientallen jaren lang de Grote Roerganger van het Nederlandse schaak. Als er iets belangrijks op schaakgebied gebeurde was hij er bij betrokken en als er niets was, zorgde hij dat het er kwam. Iemand legde me eens uit hoe dat was begonnen. Withuis had een functie gehad bij de krant *De Waarheid*, maar toen er daar bezuinigd moest worden door de sterk verminderde populariteit van het communisme na de Russische inval in Hongarije in 1956, moest hij naar een andere inkomstenbron uitzien. Schrijven over schaken, maar dan moest er wel iets zijn om over te schrijven. Praktisch als hij was, besloot Withuis om de ontbrekende schaakwedstrijden dan maar zelf uit de grond te stampen. Ik weet niet of het echt zo is gegaan, maar het klinkt plausibel.

Van de lange rij van schaakevenementen die er dankzij hem gekomen zijn, noem ik het jaarlijkse IBM-toernooi, een van de sterkste toernooien ter wereld, en de V&D simultaan-tournee, die vele jaren lang in de maand na het Hoogovenstoernooi goed betaald werk bood aan buitenlandse en Nederlandse schakers. Hij organiseerde toernooien, leidde daar de persdienst, schreef er over in tal van kranten en hij had ook altijd een belangrijke stem als het er om ging wie er mee mocht spelen. Geen wonder dat die positie van spin in een web vaak tot kritiek leidde.

Ik herinner me een bijeenkomst van de KNSB waar ik bij mocht zijn omdat ik kort daarvoor voor het eerst in het Nederlandse team aan een landenwedstrijd tegen Engeland had meegedaan. Hans Bouwmeester fulmineerde tegen de volgens hem willekeurige manier waarop

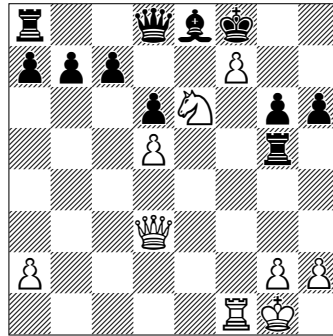
zo'n team werd samengesteld: „Dan bellen ze bij de KNSB Berry Withuis maar weer op, die zegt dat er bij de schaakclub VAS wel een talentvolle jongere is, en hup, die jongen zit dan in het Nederlandse team.” Dat ging over mij. Werkend als een paard had Withuis misschien inderdaad meer macht dan goed is voor een mens, maar de Nederlandse schaakwereld spon er garen bij en wat hij deed kwam voort uit grote liefde voor het schaakspel en een diepe bewondering voor de topspelers.

Honderden vluggertjes heb ik met hem gespeeld, bij hem thuis in Amsterdam of in de perskamer van een toernooi op de zeldzame momenten dat hij even geen werk had. Tientallen keren heb ik bij hem in de auto gezeten, meestal op weg naar een simultaanseance die hij had georganiseerd. Als Hein Donner dan voorin zat kon het gebeuren dat het gesprek toch op de politiek kwam. Een keer zei Berry toen dat als hij en zijn politieke vrienden aan de macht zouden komen - en dat het ooit zou gebeuren, daar twijfelde hij niet aan - vrijzwevende intellectuelen als Hein en ik helaas als eersten tegen de muur moesten, een harde plicht waar hij zich als vriend niet op verheugde. Misschien was het voor een deel een grapje, maar zeker niet helemaal.

Nadat hij omstreeks 1990 van Amsterdam verhuisd was naar zijn geboortestad Zutphen liet hij zich nauwelijks meer bij schaaktoernooien zien. Ergens zomaar rondlopen zonder dat er gewerkt moest worden, dat was nooit iets voor 'het genie Withuis', zoals hij zich altijd noemde, in zelfironie en uit zelfbescherming, omdat het woord 'ik' een subjectiviteit zou suggereren waar hij niet van hield.

Hij was een sterke schaker die na 1960 geen serieuze partijen meer speelde, alleen nog maar vluggertjes en simultaans. Het volgende partijtje uit zijn jonge jaren laat zien dat Zutphen als

schaakstad toen te klein voor hem was.

Berry Withuis - W.A.A. van Otterloo

wintercompetitie Zutphensch Schaakgenootschap, 1945

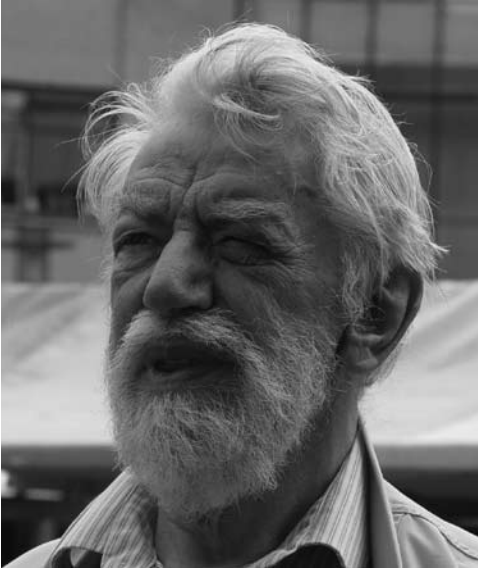
1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Lc5 4.b4 Lxb4 5.c3 Lc5 6.o-o Pf6 7.d4 exd4 8.e5 Pe4 (Met 8...,d5 had zwart nog een ordentelijke stelling gekregen)
9.cxd4 Lb4 10.De2 Pc3 11.Pxc3 Lxc3 12.Lg5 Pe7 13.Lxf7+ Kxf7 14.Dc4+ Ke8 15.Dxc3 h6 16.Lxe7 Kxe7 17.d5 Te8 18.Pd4 Kf8 19.f4 Kg8 20.Dg3 d6 21.f5 (De aanval snijdt als een mes door de boter) **21...,Txe5 22.f6 Tg5 23.f7+ Kf8 24.Dd3 g6 25.Tae1 Ld7 26.Te8+ Lxe8 27.Pe6+**

Wit haalt een tweede dame, zwart verliest zijn eigen dame en gaat ook nog mat. Tijd om op te geven: 1-0

Tabe Bas (1927-2009)

Op donderdag 29 januari overleed Tabe Bas, plotseling en onverwacht. Hij zou in februari 82 jaar worden en door zijn onveranderde jeugdige levendigheid dachten we dat hij onsterfelijk was.

Hij was een goede schaker die als kind al lid van schaakclubs was geworden en schaakboeken en

Tabe Bas (foto: René Olthoff)

tijdschriften bestudeerde. Behalve op de clubs vond hij na de Tweede Wereldoorlog ook een leerschool op het Amsterdamse Leidseplein, waar hij als beginnend acteur vaak in de Schouwburg repeteerde. In de cafés op het plein speelde hij vluggertjes met de kanonnen van het Amsterdamse schaakleven, zoals Donner, Orbaan en Barendregt, en dat zal niet alleen een harde leerschool in schaken zijn geweest, maar ook in praten en grappen maken. Wie de verbale hardhandigheid van Donner kon doorstaan, was gestaald in een heet vuur. Wat het spelen van ernstige partijen betreft was zijn schaakloopbaan maar kort. Hij zat in de jaren '50 in het eerste team van VAS, dat in die tijd de sterkste club van Nederland was, en zijn grootste individuele succes was het winnen van de Bondswedstrijden in 1954 in Alkmaar. Die heetten toen 'de grote Bondswedstrijden' en kort daarna werd de hoofdgroep hernoemd tot het Open kampioenschap van Nederland, zodat je kunt zeggen dat Tabe Open Nederlands kam-

pioen avant la lettre is geweest.

Toen ik hem leerde kennen, aan het eind van de jaren '60, had hij het serieuze schaak al opgegeven, maar zijn schaakliefde allerminst. Waar een schaakbord stond was Tabe. Hij vluggerde, analyseerde partijstellingen en reciteerde uit de klassieken, zoals Driehundert Schachpartien van Tarrasch. Je moest hem tegenhouden om niet de hele parmantige eerste bladzijde in vlekkeloos Duits te horen te krijgen.

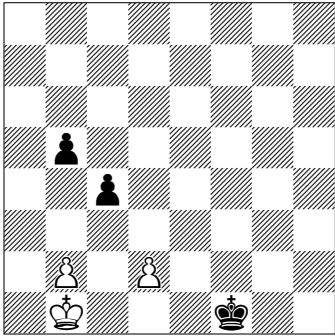
Ik heb Tabe eens beschreven als de wereldkampioen schaakkijken en als recordhouder in het bijwonen van Nederlandse schaaktoernooien. Andere schaakschrijvers hadden het ook vaak over hem, waardoor hij zo'n klassieke figuur in het Nederlandse schaakleven werd dat iemand aan wie hij een keer voor het eerst werd voorgesteld, blij verrast was dat Tabe Bas echt bestond en niet een door ons verzonnen figuur was.

Hij was exuberant en barstte graag uit in een aria of een literaire voordracht. Mijn katten waren eerst bang voor hem, maar na een tijdje waren ook zij overtuigd van zijn grote vriendelijkheid, ook al konden ze de mooie boeken die hij vaak als cadeautjes voor me meebracht niet lezen.

Hij klaagde nooit, behalve als hij schaakte, en dan op een karikaturale manier. Als hij na 1. e4 e6 met wit de zet 2. d4 deed, begon hij al te jammeren dat die pion ongetwijfeld verloren zou gaan en nooit zette hij zijn lopers op d3 en e3 zonder te refereren aan Davidson-Aljechin, Semmering 1926, waar die lopers op dezelfde velden misplaatst hadden gestaan.

Behalve met Davidson identificeerde hij zich ook graag met 'futile Willy', een figuur uit de brideliteratuur die dat spel net goed genoeg beheerste om de plank altijd net mis te slaan. In iedere wereld bestaan kleine of grote vijandschappen, maar Tabe, bron van anekdotes, warmte en vrolijkheid, leek in de vele werelden waarin hij verkeerde alleen vrienden te hebben.

Hier is een kleine studie die hij in maart 2004 met het motto *Tevreden naar bed* publiceerde in EBUR, het blad voor de eindspelstudie.

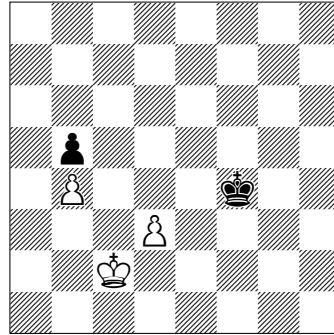

Tabe Bas, 2004, Wit begint en wint.

1.b4 (De enige zet die wint) **1...Ke2** (Na **1...Kf2** **2.Kb2 Ke2** **3.Kc3 Kf3** **4.d3** wint wit simpeler dan in de hoofdvariant) **2.Kc2 Kf3** **3.d3 c3** (Dit pionoffer is zwarts enige kans op verzet) **4.Kxc3** (Na **4.d4 Kf4** **5.Kxc3 Ke4** zou een stelling met wederzijdse zetdwang ontstaan die met wit aan zet remise is) **4...Ke3** **5.Kc2 Kd4** **6.Kd2 Ke5** **7.Ke3 Kd5** **8.d4 Kc4** **9.Ke4 Kxb4** **10.d5 Kc5** (Wit wint ook na **10...Ka3** **11.d6 b4** **12.d7 b3** **13. b8D**. Tabe merkte nog op dat uit deze variant blijkt dat de beginstelling remise zou zijn als alles één lijn naar rechts verplaatst wordt) **11.Ke5 b4** **12.d6 b3** **13.d7 b2** **14.d8D b1D** en wit wint de zwarte dame met een paar schaakjes.

In EBUR schreef Tabe: „Tevreden wilde ik naar bed toen me inviel dat zwart na **1...Ke2** **2.Kc2**

Kf3 **3.d3 c3** **4.Kxc3 Ke3** **5. Kc2** niet gedwongen is om **5...Kd4** te spelen. Weliswaar verliest **5...Kf3** **6.Kd2 Kf4** **7.Ke2 Ke5** **8.Ke3**, maar na **5...Kf4** dacht ik even dat het remise was.” Hij zag dat daarna **6.Kc3 Ke3** niet opschoot voor wit en dat het na **6.Kd2 Kf3** **7.d4 Ke4** **8.Kc3 Kf5** **9.Kd3 Kf4** remise zou zijn.

(Stelling na **5...Kf4**)

Gelukkig vond hij al snel dat wit na **5...Kf4** toch kon winnen, namelijk met **6.Kb2**. Na **6...Kf3** (**6...Ke3** verliest na **7.Kc3 Kf4** **8.Kd4** en na **6...Ke5** of **6...Kf5** wint wit met **7.Kc1**) **7.Kb3 Kf4** **8.Kc2** staat de stelling op het bord die al geweest is na **5...Kf4**, maar nu met zwart aan zet, wat alle verschil maakt. Er kan volgen **8...Ke5** (Of **8...Kf3** **9.Kd2** met een winst die we al gezien hebben) **9.Kd1** (**9.Kd2 Kd4** **10.Kc2 Ke5** duurt langer, omdat wit dan alsnog **11.Kd1** moet doen) **9...Kd4** **10.Kd2 Ke5** **11.Ke3** en wit wint. Toen kon Tabe werkelijk tevreden naar bed.

TIVIAKOV SCHAKER VAN HET JAAR 2008!

Het MEC heeft de verkiezing voor Schaker van het jaar – enkele jaren door Schakersinfo georganiseerd – weer nieuwe leven ingeblazen. De jury bestaande uit de directeur van het

bonds bureau Mark van der Werf en de journalisten Gert Ligterink en Hans Ree heeft Sergey Tiviakov verkozen tot schaker van het jaar 2008. Sergey won diverse toernooien en eindigde het

jaar ruimschoots als beste Nederlander op de wereldranglijst. Virtueel stond hij zelfs even boven de 2700, hetgeen al een tijdje niet meer gehaald was door een Nederlander.

Jammer genoeg was Sergey op de Euweborrel van 17 april verhinderd om zijn prijs in ontvangst te nemen, maar de voorzitter van de KNSB, Eddy Schuyer, nam de honneurs symbolisch waar.

Sergey Tiviakov (foto: Bas Beekhuizen)

KASPAROV IN MEC!

Kasparov in ons museum

Vrijdag 21 november was een historische dag voor het MEC: Garri Kasparov werd in het MEC geïnterviewd door Netwerk van de NCRV. Die avond was op de IDFA (International Documentary Festival Amsterdam) de première

van “In the Holy Fire of the Revolution”, een documentaire over Kasparov’s politieke partij. Voorafgaand aan het interview bracht Kasparov een bezoek aan ons museum.

Hij was duidelijk onder de indruk en stelde vele vragen. Bij de wisseltonstelling over Fenny Heemskerk keek hij een tijdje naar een foto van het kandidatentoernooi voor dames in Moskou 1952. Op de foto is de grote speelzaal te zien die volledig gevuld is met publiek. Op het podium zitten de speelsters met daarachter grote demonstratieborden waarop de partijen te volgen zijn. Weldra bleek Garri’s interesse voor de foto: “What an old fashion openings” was zijn commentaar. In de tussenpozen tijdens het interview zat hij voortdurend pionnen te zetten op het bord dat voor hem stond: de schaker in Kasparov is zeker nog aanwezig!

Op onze website is een verslag te lezen over dit bezoek: zie “over het MEC” en dan “in het nieuws”. Daar zijn ook links naar het interview en de - pittige - discussie tussen Kasparov en Derk Sauer op de IDFA te vinden.

SCHAAKKARAVAAN VAN START!

In de vorige Nieuwsbrief konden we u melden dat het MEC van het Ministerie van VWS een subsidie had gekregen om ons project “De Schaakkaravaan” drie jaar lang in Amsterdam uit te gaan voeren.

Op vrijdag 6 februari is de Schaakkaravaan van het MEC geopend op de Boekmanschool te Amsterdam. Ambassadeur van het project, Hans Böhm, kwam met een fraaie schaakbakfiets het schoolplein oprijden waar hij werd opgewacht door een grote groep enthousiaste scholierijes en wethouder Carolien Gehrels. De kinderen waren uitgedost met eigen gemaakte schaakhoedjes en ballonnen van het MEC en ook de school en het schoolplein waren versierd met schaakattributen. Na een poosje ging iedereen de school in en volgde er een eerste schaaklesje

van projectleider Eddy Sibbing waarna de kinderen het spelletje “worteltjes eten” gingen spelen.

Een week later zijn de cursussen van dit project begonnen, die worden gegeven door ervaren en gediplomeerde schaakleraren. Inmiddels krijgen 11 groepen op 5 verschillende scholen schaakles, ruim 160 kinderen leren schaken via ons project. Een ander voornaam punt van het project is het opleiden van nieuwe schaakleraren om de continuïteit te waarborgen. In maart startte de eerste cursus voor schaakleraren met maar liefst 16 (!) deelnemers. Naast enkele leraren en ouders is er ook plek voor andere geïnteresseerden om aan deze cursus mee te doen, waarvan gretig gebruik wordt gemaakt.

Niels van Dam geeft schaakles op zijn oude basisschool

Aleks Warnica heeft inmiddels een aparte website gebouwd (www.schaakkaravaan.nl), waar de nodige informatie, verslagen en foto's van het project te zien zijn. Daarnaast schrijft de ambassadeur van de Schaakkaravaan, Hans Böhm, wekelijks een column.

Na de zomer trekken we verder naar een nieuwe lichting scholen en hopen aan het eind van 2009 meer dan 400 kinderen aan het schaken te hebben gekregen. Er hebben zich inmiddels al diverse scholen gemeld die na de zomer aan het project mee willen doen. Het begin van het project is in ieder geval al een groot succes!

ACTIVITEITEN IN HET MEC

De afgelopen maanden waren er weer de nodige activiteiten in het MEC:

15 oktober startte de cursus voor clubschakers te Zwolle, gegeven door Cor van Wijgerden.

31 oktober was de drukbezochte opening van de tentoonstelling over Fenny Heemskerk.

31 oktober was de derde Euweborrel in het Holland Casino.

2 november begonnen er twee schaakcursussen voor clubschakers in Amsterdam.

5 november gaf grootmeester Daniël Stellwagen een training in het MEC.

21 november was er een tv-opname met Kasparov in het MEC.

29 november was er weer een geslaagde boekenbeurs.

Daniël Stellwagen geeft training in het MEC

2 december publiceerde we voor het eerst een ludieke kerstpuzzel op onze website.
3 januari was de eerste zaterdag sinds jaren dat het MEC weer geopend was.
3 januari een delegatie van de schaakclub Amstel en Gein bezocht het MEC.
12 januari bekendmaking van de uitslag van de Kerstpuzzel.
21 januari kregen we bezoek van het Bertolt-Brecht-Berufskolleg uit Duisburg.
6 februari was de opening van de Schaakkaravaan op de Boekmanschool.
7 februari kregen we bezoek van een groepje van schaakclub Isolani.
13 februari start van de schaaklessen op school.
5 maart hadden we de – inmiddels – jaarlijkse training van Artur Jussupow.
7 maart bezocht een grote delegatie van de Muider Schaakkring (MSK) het MEC.
25 maart start cursus Schaaktrainer Stap 1 in het kader van de Schaakkaravaan.
4 april hield de NBC haar jaarlijkse vergadering in het MEC.
17 april was er weer een Euweborrel in het Holland Casino.
21 april kwam er een 30-tal scholieren van het Seneca-college uit Haren op bezoek.
22 april kregen de beste lagere scholen uit de SGA een gratis training op het MEC.

Het zal duidelijk zijn, dat het MEC op alle fronten actiever wordt!

Het bezoekersaantal steeg in 2008 voor het eerst in jaren naar 1850.

In 2009 hopen we meer dan 2000 bezoekers in het MEC te mogen ontvangen.

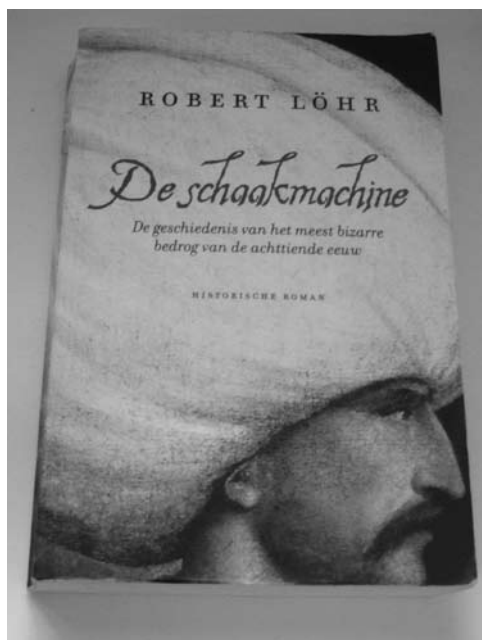
SCHAKEN IN DE MODERNE LITERATUUR (1)

Van Jaap Staal ontvingen wij een artikel waarin hij een aantal boeken bespreekt waarin schaken een voornamelijk speelt. In Nieuwsbrief 73 volgt het tweede deel.

Robert Löhr, *Der Schachautomat*

Onlangs werd mijn aandacht getrokken door een boek van de mij onbekende auteur Robert Löhr, getiteld *Der Schachautomat*, historischer Roman. Het was de tweede druk, uit 2005. (De Nederlandse vertaling dateert uit 2006: *De Schaakmachine*, uitgegeven door Karakter uitgeverij BV, red.)

Het gaat uiteraard over de machine, of liever pseudo-machine, die omstreeks het jaar 1770 door Wolfgang von Kempelen is gebouwd. Die bestond uit een grote kist met buizen, draden en raderwerk, met bovenop een bord met witte

en rode stukken, welke ogenschijnlijk door een houten pop, als Turk gekleed, werden verzet. In werkelijkheid hadden we te maken met een soort goocheltruc. De kist werd voor het begin der partijen opengemaakt om de toeschouwers te laten zien, dat er geen ruimte was voor een mens om zich in het binnenste te verbergen. Dat klopte, maar er was wel ruimte voor een zeer kleine gestalte, zeg een dwerg, en die zat in de kist, voerde de zetten uit en bediende via een niet zo moeilijk mechanisme een der armen van de pop. De dwerg was een sterk schaker en de Turk gold als nagenoeg onverslaanbaar. De auteur zegt in zijn nawoord, dat we over de geschiedenis van de schaakautomaat wat betreft de 19e eeuw goed gedocumenteerd zijn, maar dat over de beginjaren weinig bekend is en dat hij de vrijheid heeft genomen om over die jaren een fictieve geschiedenis, of, zoals hij het noemt, een historische roman te schrijven. Hoofdpersoon is de dwerg, die aan zijn fantasie is ontsproten. Dat zijn niet alle personen. Hoofdstukken spelen aan het hof van de Oostenrijkse keizerin Maria Theresia en tal van beroemdheden uit haar tijd treden in het boek op. Von Kempelen zelf was een bekwaam wat we nu mijnbouwkundig ingenieur zouden noemen.

Wie houdt van avonturenromans, komt met dit boek ruimschoots aan zijn trekken. Hofintriges, spionage, achtervolgingen, een moord op een nymfomane barones, haar broer een scherp-schutter die om het minste geringste wil duelleren, de geestelijkheid die een hetze tegen Von Kempelen en zijn machine voorbereidt en nog veel meer.

Voorzover ik er over kan oordelen, heeft de schrijver zich goed gedocumenteerd, maar ik ben geen deskundige op het gebied van de 18e eeuw of de Oostenrijkse geschiedenis. Treffend is, dat Von Kempelen aan het hof wordt gewaar-

deerd om zijn machine, die uitsluitend dient ter vermaak en dat zijn mijnbouwkundige kwaliteiten als bagatel worden beschouwd. We leven nog in het pre-industriële tijdperk. Ook t.a.v. de schaakgeschiedenis klopt het: de dwerg bestudeert boeken van Philidor en Stamma en in de eerste partij die de automaat speelt, komt het koningsgambiet op de proppen.

Maar schaken, gaat het daarover? Ik vertaal een stuk uit het verslag van de partij tussen de Turk en zijn sterkste tegenstander, luitenant Baron Andrassy:

“Zonder zich om verliezen te bekommeren commandeerde hij zijn rode troepen voorwaarts, de voetsoldaten wigvormig opgesteld om door de vijandelijke linies te marcheren. De rode fusiliers vielen bij elkaar, voorzover ze niet door Andrassy’s cavalerie gedekt waren, de witte gelederen echter werden doorbroken en de vijandelijke koning stond plotseling ongedekt en kon zich slechts door de rochade reddden. Andrassy’s generaal zette de achtervolging in, de officieren doorkruisten het slagveld en ontkwamen steeds aan de witte aanvallen, de soldaten en officieren van de Turk werden naar de zijkanten gedrongen. De overwinning van Andrassy leek zeker, maar de witte koning was niet meer te bereiken, hij had zich verschanst bij de kanonnen, onbereikbaar zelfs voor de cavalerie...”

Spannend, ongetwijfeld. Maar met schaken heeft dit niets meer te maken.

Stefan Zweig, Schachnovelle

Het beroemdste verhaal uit de literatuur is ongetwijfeld Stefan Zweig, *Schachnovelle*, eerst na zijn dood, in 1943 gepubliceerd. Het verhaal speelt aan boord van een passagiersschip (ik denk dat we het moeten plaatsen in 1939, maar nog voor het uitbreken van de Tweede

Wereldoorlog, toen vliegverkeer een hoge uitzondering was) op weg van New York naar Buenos Aires. De verteller hoort van een kennis niet alleen dat de wereldkampioen schaken Czentovic aan boord is, maar tevens, bij wijze van chronique scandaleuse, diens hele levensgeschiedenis. Czentovic blijkt een halfachterlijke, totaal cultuurloze boerenpummel te zijn, met alleen een geweldig schaaktalent. En hij is een geldwolf.

Een der passagiers, die er tuk op is om tegen de wereldkampioen te spelen, daagt hem uit. Czentovic is bereid om voor 250 dollar een simultaanseance te geven, maar als blijkt dat er maar één schaakspel op het hele schip te vinden is, wordt dat een consultatiepartij van hem tegen alle anderen. Natuurlijk wint de wereldkampioen zonder ook maar een ogenblik moeite te hoeven doen.

Er volgt, weer voor hetzelfde honorarium, een revanchepartij. In de loop daarvan voegt zich een nieuwe man bij de toeschouwers en op het

moment dat de consulterenden een ogenschijnlijk goede zet willen uitvoeren, bemoeit hij zich met de partij: “Nee, nee, dit is ongeveer dezelfde constellatie als in de partij Aljechin-Bogoljubow uit Pistryan 1922, u moet Kg8-h7 spelen.

Daarmee houdt u remise, meer zit er niet in.” Ze doen het en de partij eindigt inderdaad in remise. De nieuwe man – hij stelt zich voor als Dr. B. – is echter niet bereid opnieuw te spelen. Hij is geen goede speler, zegt hij, heeft sinds zijn gymnasiumtijd geen schaakbord meer gezien.

De verteller treft Dr. B. later aan op het dek. Deze vertelt zijn verhaal. Hij is gearresteerd door de Gestapo en in totale afzondering gehouden in een kamer die geen enkele afleiding biedt. Bij toeval weet hij een boek te stelen – het blijkt een verzameling te zijn van 150 schaakpartijen. Hij leert ze uit het hoofd, hij leert ook de zetten te begrijpen. Het was de opzet van de Gestapo om hem te breken met grenzenloze verveling, maar het schaken houdt hem op de been en hij doorstaat de verhoren. Maar dan komt het moment dat hij alles van die partijen weet en dat de verveling weer kan beginnen. Dan besluit hij tegen zichzelf te gaan spelen, uiteraard blind, want bord en stukken heeft hij niet. Hij zegt zelf, dat hij zich schizofreen opstelt: als hij een zet met wit heeft uitgedacht, zet hij alle beweegredenen voor die zet uit zijn hoofd en begint voor zwart opnieuw te denken. Hij raakt er bezeten van. De ene partij is nog niet uit, of hij begint aan een nieuwe. Op den duur wordt hij gek en dan is de Gestapo zo vriendelijk hem naar een psychiatrische inrichting te sturen. Zweig was, toen hij het boek schreef, kennelijk nog naïef genoeg om een dergelijke handelwijze mogelijk te achten. De behandelend geneesheer constateert een schakverslaving en raadt de patiënt af, wanneer deze genezen is, ooit nog te schaken. Daarom wil hij niet tegen Czentovic aantreden.

Maar als hij hoort dat Czentovic de wereldkampioen is, zwicht hij. Eén partij en niet meer. Hij wint.

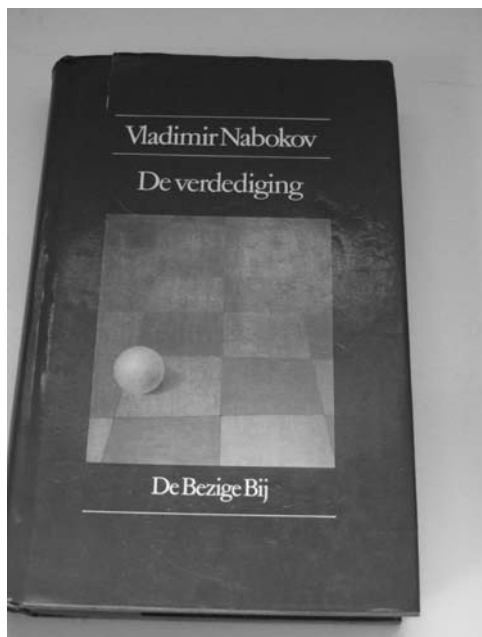
Een revanchepartij? Dr. B. is buiten rede, hij vergeet de afspraak, speelt, is verschrikkelijk opgewonden, denkt niet meer na en zet meteen. Czentovic merkt hoe ongeduldig zijn tegenstander is geworden en profiteert daarvan door heel langzaam te spelen. Op een gegeven ogenblik kondigt Dr. B. schaak aan, terwijl daar geen sprake van is. Hij is duidelijk met een partij tegen zichzelf bezig. Gelukkig komt hij tot zichzelf en geeft de partij op. Het komt niet tot een nieuwe instorting.

Is het mogelijk om jezelf in een wit- en een zwartspeler te splitsen, om je gedachten van zo even volledig uit te bannen? Ik heb zo mijn twijfels. Is het mogelijk dat een beginner de zetten van meester- en grootmeesterpartijen doorgrondt? Is het mogelijk dat een halfachterlijke jongen die alleen op zijn vingers kan tellen, een schaakgenie blijkt te zijn?

En dan de partij. Op de 17e zet blijkt Zwart al een vrijpion op c2 te hebben en Wit een op d6. In een geconstrueerde partij zal dat wel mogelijk zijn, in een gespeelde partij niet. Schaaktechnisch valt op de Schachnovelle wel het een en ander aan te merken. Dat doet niets af aan de kwaliteiten van het boek. Het is schitterend geschreven en in een variatie van stijlen. Is de verteller in het begin een bedachtzaam en beschouwelijk man, aan het eind gaat de nervositeit van Dr. B. en het gezelschap om hem heen ook op hem over. Zeldzaam knap.

Maar wat heeft Stefan Zweig met dit boek willen zeggen? Is het alleen een psychologisch-realistisch verhaal zonder 'boodschap'? Heeft hij een ode gebracht aan de innerlijke kracht van de mens, die zich onder de grootste span-

ningen kan handhaven, al moet hij daar wel een prijs voor betalen? Of gaat het om de strijd van de cultuurmens tegen de barbaar, de 19e- tegen de 20e-eeuw? Zweig is tenslotte ook de auteur van *Die Welt von Gestern*, het literaire archetypen van de nostalgie. Hoe dit zij, over schaken gaat ook dit boek niet.

Vladimir Nabokov, De verdediging

Van Nabokov, onder meer auteur van schaakproblemen, is niet te verwachten dat hij zich onkundig over het schaken uitlaat en dat doet hij dan ook niet. Zijn boek *De verdediging*, in het oorspronkelijk Russisch *Loezjins verdediging*, voor het eerst uitgegeven in 1930, beschrijft een fictieve schaakwereld, maar een die in geen enkel opzicht afwijkt van de schaakwereld uit het tweede en derde decennium van de 20e eeuw.

Het boek begint met de jeugdijaren van Loezjin.

Ik ben geen psycholoog en mag dus niet de conclusie trekken dat de jongen autistische trekjes vertoont; ik kan wel concluderen dat hij sterk contactgestoord is. Hij heeft het ook niet gemakkelijk. Het enige wapen dat zijn moeder heeft om zich in het leven staande te houden, zijn tranen. Zij komt jong te overlijden. De schrijver laat in het midden of het zelfmoord is. En zijn vader, schrijver van jongensboeken, heeft van kinderen geen verstand. Ik denk dat hij een beetje 'Brave-Hendrikboeken' heeft vervaardigd. Zoon vindt er niets aan, wel van *De reis om de wereld in 80 dagen* en *Sherlock Holmes*, die hij van een tante cadeau heeft gekregen.

Het gelukkigst is de jongen, als hij wandelt in de natuur op het landgoed van zijn vader – we leven dan nog in de tijd van voor de Russische Revolutie. Voor de rest bestaat zijn leven uit niets dan verveling. Als hij die twee boeken enige malen heeft herlezen, kunnen die hem ook niet meer boeien. Op de jongensschool in Sint Petersburg gaat het niet beter. Hij staat een plaats hoger in de hiërarchie dan het pispaltje van de klas, maar ook hij wordt flink gepest. Als het kan, ontwijkt hij mensen. Op een dag, als zijn ouders een muziekavond geven, verstoppt hij zich in de studeerkamer van zijn vader. Hij vindt er een mooie doos, waarin een schaakspel blijkt te zitten. Hij wordt betrappt. Maar zijn tante is bereid, na het nodige tegenstribbelen, hem de beginselen van het schaakspel bij te brengen. Omdat het spel hem fascineert, spijbelt hij van school om bij haar op bezoek te gaan. Nu heeft tante een oude aanbieder, die braaf elke dag een bos bloemen meeneemt en bereid is met haar neefje te schaken. In tegenstelling tot tante kan de oude heer er wat van en Loezjin maakt zeer snelle vorderingen. Hij en het schaakspel lijken voor elkaar geschapen.

Na een jaar of wat neemt – om een moderne

term te gebruiken – een zaakwaarnemer het wonderkind onder zijn hoede. Loezjin maakt tournees door Europa, geeft simultaan- en blindseances. In blindschaken gaat hij op. Ik citeer: "Hij genoot er intens van: je had niet te maken met zichtbare, hoorbare, tastbare stukken die hem altijd hinderden met hun potsierlijke vorm en houten substantie, die hem altijd louter de grove, sterfelijke huls scheen van de volmaakte, onzichtbare schaakkrachten. Als hij blind speelde kon hij hun verscheidenheid zuiver en ongerept ervaren." Zijn schoolcarrière heeft hij opgegeven, behalve schaken bestaat er voor hem niets meer. Als hij geen wonderkind meer is, zoekt de zaakwaarnemer een ander object waaraan te verdienen is. Loezjin staat er alleen voor. Hij is inmiddels grootmeester, weet zich financieel te redden, maar staat min of meer hulpeloos in het gewone leven, kleedt zich slecht, wast zich nauwelijks, voedt zich verkeerd, heeft totaal geen besef van omgangsvormen. Hij is kettingroker: zijn zaakwaarnemer heeft hem verteld dat roken goed is voor de hersenen, maar alcohol zeer slecht. Hij drinkt dan ook alleen mineraalwater. Op zijn dertigste is hij corpulent en kortademig. En, in het hoofd steeds partijen analyserend, hij slaapt slecht. Hij trekt zich tijdelijk terug in een kuuroord om zich voor te bereiden op het nieuwe toernooi. Het is een belangrijk evenement, want de winnaar mag de wereldkampioen uitdagen. Loezjin is een der twee favorieten, maar hij vreest de hypermoderne flankopening van zijn grote concurrent. Dag en nacht is hij bezig daartegen de verdediging te zoeken. Bij toeval komt hij daar in contact met een jongedame die in de ban raakt van deze onmogelijke, maar geniale figuur. Zij kan niet schaken, hij kan alleen over schaken praten. Op uiterst onbeholpen wijze maakt hij duidelijk dat hij met haar wil trouwen. Ze neemt afstand, maar wijst hem niet af. In Berlijn, waar ze woont en waar ook

het toernooi plaatsvindt, stelt ze hem voor aan haar ouders – tot ontsteltenis van deze mensen, al laat vader dat niet blijken. Moeder des te meer. Maar haar scheldkanonnade die over hem losbarst, dat hij een volkomen ongeschikte figuur is voor haar dochter, dat ze hem niet meer in haar huis wil zien, glijdt langs hem af. Het divankleed heeft ruiten, hij hoort haar niet, maar analyseert.

Het toernooi wordt een catastrofe. De concurrent en hij gaan gelijk op. Van slapen komt helemaal niets meer. Als hij, dodelijk vermoeid, tegen hem moet uitkomen, speelt deze niet zijn gebruikelijke opening. Alle moeite om een verdediging te vinden, is vergeefs geweest: er is geen aanval.

Hij brandt zijn hand aan het vlammetje van een lucifer. “De pijn was op slag verdwenen, maar in de vurige kloof had hij iets ondraaglijks huiveringwekkends gezien: de afgrondelijke diepten van het schaakspel in hun volle verschrikking. Zijn blik keerde terug naar het schaakbord en zijn geestkracht ebde weg, door ongekende moeheid overmand. Maar de schaakstukken kenden geen erbarmen, ze hielden hem vast en slokten hem op. Verschrikking school daarin, maar ook de enige vorm van harmonie, want wat bestaat er op de wereld behalve schaken? Mist, het onbekende, niet-zijn...”

De partij wordt afgebroken, maar de gebeurtenissen gaan al buiten Loezjin om. Verdwaasd loopt hij op straat, zakt ineen, wordt opgepakt door twee dronken lieden die in hem een lotgenoot zien en die hem afleveren bij het huis van haar die inmiddels zijn verloofde is. De dag daarop wordt hij opgenomen in een kliniek. Na een paar dagen komt hij weer tot bewustzijn. De psychiater constateert dat hij zwaar overspannen is en lijdt aan een schaaaverslaving. De remedie is duidelijk: Loezjin dient zich in het vervolg verre te houden van het schaakspel. Ja, een alcoholist moet geen alcohol meer drin-

ken. Maar een schaaaverslaving is wat anders dan een alcoholverslaving en dat kon de psychiater ook niet weten.

Loezjin en zijn verloofde trouwen. Ze zorgt voor hem, ze zoekt een minder gevaarlijke bezigheid waarvoor hij zich kan interesseren. Ze brengt hem met alles en iedereen in contact. Vergeefs. Het enige resultaat is, dat Loezjin het onbewuste gevoel krijgt, dat hij wordt geleeft, dat hij slachtoffer is van een complot. Dat hij een verdediging tegen dat complot moet vinden. Op een avond dat er weer gasten komen eten, vlucht hij. Hij sluit zich op in de badkamer. Er wordt op de deur gebonsd. Met moeite ontsnapt hij door het raam, maar ze wonen op de vierde verdieping. Of hij bewust zelfmoord pleegt dan wel handelt in een vlaag van verstandsverbijstering, laat de schrijver in het midden, een niet onbekend motief in de literatuur. Denk maar aan Eline Vere.

Twee keer vergeefs naar een verdediging zoeken, terwijl er geen aanval is, een keer in het schaken, een keer in het leven. Dat is het stramien waarop dit boek is gebouwd. Het thema? Bezetenheid. Niet ongebruikelijk in het werk van Nabokov. Lolita, over de bezetenheid van een pedofiel. Schaken speelt de eerste bijrol in *De verdediging*. Maar de hoofdrol is voor de bezetenheid.

Dit artikel verscheen eerder in het clubblad van de Rotterdamse schaakclub Erasmus

Bijdrage van Evert-Jan Straat

De volgende uitgaven ontvingen wij van New in Chess en de Zwitserse uitgeverij Olms.

Ivan Sokolov: *Winning Chess Middlegames. An essential guide to Pawn Structures. New in Chess. Alkmaar 2008. 286 pagina's. €24,95*

In dit boek worden door Sokolov vier belangrijke pionnenstructuren behandeld: de dubbel-pion, de geïsoleerde pion, de hangende pionnen en tenslotte de meerderheid in het centrum. In elk hoofdstuk heeft de auteur getracht de thematische plannen bij deze structuren en de ideeën van de behandelde openingsvariant systematisch te integreren. Een enkele uitzondering daargelaten komen de behandelde structuren voort uit d4-openingen. Sokolov is bijzonder goed geslaagd in zijn opzet om een evenwicht te vinden tussen het geven van een duidelijke uitleg en concrete varianten. Door grondige studie kan de ijverige student erachter komen welk stellingstype hem ligt en daar zijn openingsrepertoire op afstemmen. En wie zich niet al te zeer wil inspannen kan genieten van een fraaie selectie partijen. Een behoorlijk niveau (rating van 2000 of hoger) is nodig om de subtiliteiten van de analyses op waarde te kunnen schatten. Een bijzonder instructief boek en onontbeerlijk studiemateriaal voor d4-spelers met ambitie! Het zou interessant zijn als Sokolov in een vervolgdeel de Konings-Indische structuren onder de loep zou nemen.

Mark Dvoretzky, Artur Yusupov: *Secrets of Positional Play. Schools of future champions 4. Olms, Zürich 2008. 240 pagina's. €29,95.*

Het vierde deel van deze serie behandelt diverse aspecten van het positieospel. Door bestudering van de voorbeelden kan de ontwikkeling van

het positiegevoel worden bevorderd en kunnen methodes voor het zoeken naar positionele oplossingen van stellingsproblemen worden ontwikkeld. Aan de hand van grootmeesterpartijen worden thema's besproken zoals lange termijn planning, manoeuvreren en profylactisch denken. Interessant is de bijdrage van Kramnik over de moderne interpretatie van het Hollands. Kramnik behandelt de Stonewall en laat zien dat de muur ook op topniveau moeilijk is te slechten.

Het gaat hier feitelijk om een bewerkte versie van een uitgave die eerder is verschenen onder de titel *Positional Play* (Batsford, 1996). De tekst is herschreven en de indeling van de hoofdstukken is licht gewijzigd. De praktijkvoorbeelden zijn ongewijzigd. Wie de moeite neemt dit boek door te nemen zal zijn inzicht in de strategie van het schaakspel vergroten. Aanbevolen voor spelers met een rating vanaf 2000.

Ilya Odessky: *Play 1.b3! The Nimzo-Larsen Attack: a Friend for Life. New in Chess, Alkmaar 2008. 258 pagina's. €22,95*

De Nimzo-Larsen aanval werd in de jaren twintig geïntroduceerd door Nimzowitsch en toen ingedeeld bij de onregelmatige openingen. Een halve eeuw later beleefde 1.b3 een revival toen spelers als Larsen, Petrosian en Ljubojevic het als verrassingswapen in hun repertoire opnamen. Ondertussen is de theorie geëvolueerd en Odessky, zelf een liefhebber en kenner van het systeem, heeft de opening in kaart gebracht. Odessky is een IM uit Rusland en een bekende trainer. Dat laatste is goed te merken in dit werk. Geen eindeloze reeks varianten maar veel aandacht voor de strategische ideeën. In de partijen van Petrosian en Larsen heeft Odessky interessante vondsten gedaan. Opmerkelijk is de kritische houding van de schrijver ten

opzichte van zijn opening. Maar al te vaak is de visie van een auteur eenzijdig en worden de minder aantrekkelijke kanten die iedere opening nu eenmaal heeft verdoezeld. Een vriend voor het leven? Dat valt te bezien. Odessky sluit zijn boek af met de ontboezeming: Beste lezers! Speel 1.b3. Waarschijnlijk is het niet zo goed. Maar het geeft zo veel plezier... Interessant voor iedereen die van de geijkte paden wil afwijken.

Jerry van Rekom & Leo Jansen: *De Zwarte Leeuw. Een flexibel openingssysteem voor katachtige clubschakers.* New in Chess, Alkmaar 2008. 278 pagina's. €24,95. De auteurs zijn twee amateurs die zich al jaren inzetten voor het systeem 1.e4 d6 2.d4 Pf6 3.Pc3 Pbd7 dat door hen *De Zwarte Leeuw* is gedoopt. Het systeem vertoont een sterke verwantschap met de Philidor-verdediging die na 4.Pf3 e5 ontstaat. In de hoofdvariant van de Philidor wijken de auteurs af met een systeem dat gekenmerkt wordt door h7-h6 gevolgd door g7-g5 en de paardmanoeuvre Pd7-f8-g6 in een poging op koningsaanval te spelen. Dat is een originele gedachte die verder aan de praktijk moet worden getoetst. Het hoofdstuk gewijd aan offers op f7 (De schreeuw van de leeuw) en de variant waarin snel de dames worden geruild (3...e5 4.de5 de5 5.Dd8 Kd8), tezamen goed voor meer dan 100 pagina's, zijn vroeger al uitvoerig onderzocht en hebben niet tot nieuwe opzienbarende vondsten geleid. Typerend is dat varianten waarvan de conclusie volstrekt helder is, uitgebreid worden geanalyseerd. Dit curieuze openingsboek is met enthousiasme gemaakt en heeft al heel wat amateurs geïnspireerd.

Jeroen Bosch (editor): *SOS – Secrets of Opening Surprises* Vol. 10. New in Chess, Alkmaar 2008. 143 pagina's. €19,95

In het eerste hoofdstuk geeft Jeroen Bosch de SOS-files, aanvullingen op artikelen uit vorige afleveringen, en maakt de winnaar van de

SOS-prijs bekend voor de beste partij met een SOS-variant. Vervolgens zestien bijdragen met verrassingen van uiteenlopende kwaliteit: van eendagsvliegen tot nieuwtjes van groter belang. Dit deel bevat bijdragen van onder anderen Rogozenco, Reinderman, Mikhailchishin, Khenkin, Tiviakov en Navara.

New In Chess Yearbook 90. *New in Chess, Alkmaar 2009.* 246 pagina's. €26,95.

In de forumdiscussie worden enkele nieuwtjes uit het laatste Corus-toernooi op hun merites beoordeeld. De surveys van 33 openingsvarianten bevatten bijdragen van onder anderen A. Kuzmin, Marin/Stoica, Eingorn, Moskalenko, Lukacs/ Hazai en Avrukh. Tenslotte bespreekt Glenn Flear vijf actuele openingsboeken.

Matten nr.5, *Schaakverhalen.* New in Chess, Alkmaar 2008. 127 pagina's. €11,95.

In dit nummer een uitvoerig portret van Berry Withuis. Aan de hand van verhalen en anekdotes schetst Lex Jongtsma de betekenis van 'het genie Withuis' voor het Nederlandse schaken in de periode van 1955 tot 1990. Zo introduceerde hij de Persdienst die ervoor zorgde dat de belangrijkste toernooien in Nederland (Hoogovens en IBM-toernooi) in bulletins en toernooiboeken werden vastgelegd. Aansluitend op het Hoogovenstoernooi organiseerde hij jarenlang de V&D simultaantornee die honderden schakers in staat stelde tegen een grootmeester te spelen. Met het leerboek *Jeugdschaak* (1972) gaf hij een eerste aanzet voor het schaakonderwijs aan jongeren. Het is een greep uit de vele activiteiten die Withuis ontplooipte. Dit en nog veel meer valt te lezen in het kleurrijke artikel van Lex Jongtsma. Op vrijdag 16 januari jl., de dag van de opening van het Corus-toernooi, overleed deze belangrijke figuur voor het Nederlandse schaakleven op 88-jarige leeftijd. Verder aandacht voor twee

voormalige wonderkinderen, Judit Polgar en Teimoer Radjabov. Ton Timman legt uit hoe hij zijn broer Jan heeft leren schaken. Michael Ehn beschrijft uitvoerig de roemrijke geschiedenis van het Café de la Régence in Parijs. De rubriek Het Notatieformulier bevat een nostalgisch verhaal over een partij tussen Lodewijk Prins en Constant Orbaan. Een prachtig nummer voor schaaklezers.

Van Ignace Vandecasteele ontvingen wij:
SchaakStudieSpinsels verzonnen en gesponnen door Ignace Vandecasteele. Arves, Tongeren 2008. 301 pagina's. €20,00.

Vijftig jaar geleden kwam Ignace Vandecasteele in aanraking met de eindspelstudie toen hij de composities uit het boek *Schaakstukken spelen U voor samengesteld door Hans Bouwmeester* naspeelde. Het was voor de auteur liefde op het eerste gezicht. Onder het motto 'De eindspelcompositie is de poëzie van het schaakspel' begon hij studies te componeren. In de loop der jaren heeft hij een eerbiedwaardig oeuvre opgebouwd. Opmerkelijk is dat Vandecasteele nooit een partijspeler is geweest. Dit fraai uitgegeven boek omvat al zijn eerder gepubliceerde eindspelstudies en verscheidene recente originele composities (ruim tweehonderd in totaal). Een boeiend boek voor liefhebbers van dit genre.

Van Jurgen Stigter ontvingen wij:
Hans Holländer, Ulrich Schädler (Hrsg.): Scachia Ludus. Studien zur Schachgeschichte Band 1. Editions feenschach-phénix. Aachen 2008. 616 pagina's. Circa €60,00.
Dit fraai gebonden boek met kleurenillustraties bevat de volgende onderwerpen:
Yuri Averbakh – The history of Shatranj;
Ulrich Schädler – Antike Brettspiele und frühe Schachvarianten; Alessandro Sanvito – Italienische Schachmanuskripte des 11. bis 17. Jahrhunderts; Hans und Barbara Holländer – Das Schachspiel in literarischen Texten des

Mittelalters; Michael Ehn – Regelwerk im Wandel. Vier Mikroskopien zum Übergang vom mittelalterlichen zum neuzeitlichen Schach; Hans Holländer – Das Schachspiel in der Literatur der Neuzeit und Moderne; Ernst Strouhal und Brigitte Felderer – Kempelens Schachspieler. Quellenstudien zur Rezeptionsgeschichte des "Türken" 1769-1804; Hans Holländer – Das Schachspiel als Metapher, Struktur und Modell imaginärer Welten; Ken Whyld – The Development of Chess Theory (summary); Franco Pratesi – Chess Theory. Its Structure and Evolution; Yuri Averbakh – On the History of Endings; Hans Holländer – Schach und Mathematik; Gerhard Josten – Schach und Computer.

Van de Duitse uitgeverij Joachim Beyer ontvingen wij de volgende uitgaven:
Max Euwe, Walter Meiden: Meister gegen Meister. Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2008. 225 pagina's. €20,80.

In het laatste deel van deze serie worden 25 grootmeesterpartijen uit het begin van de jaren '70 besproken. In de inleiding worden de denkwijze en de verschillen in speelstijl van de grote meesters besproken. Tevens wordt aangegeven hoe de lezer de partijen het beste kan bestuderen. Gekozen is voor ontmoetingen van hoog niveau, zelfs twee partijen uit de tweekamp tussen Spasski en Fischer komen aan de orde. Er is een grote variatie in openingskeuze waardoor veel verschillende stellingstypen de revue passeren. Alle fasen van de partij worden uitgebreid geanalyseerd en het spel wordt zo goed mogelijk voor amateurs inzichtelijk gemaakt. Deze derde druk werd door Fide-meester Gerd Treppner herzien. Nog altijd een uitstekend leerboek!

Gerhardt Schmidt: *Zentrumsformen. Strategie für die Schachpraxis.* Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2008. 183 pagina's. €16,80.

In deze uitgave over strategie behandelt de auteur de volgende thema's: vastgelegde pionnenformaties in het centrum, flexibele pionnenstructuren zoals de hangende pionnen, het open centrum en de minoriteitsaanval die uit de ruilvariant van het Klassiek-Damegambiet kan ontstaan. In het laatste hoofdstuk komen twaalf partijen van Kramnik aan de orde. Na de opening of in het middenspel geeft de auteur een stellingsoordeel en analyseert het vervolg voor zover dat voor het behandelde thema van belang is. De analyses zijn nogal summier en varianten laat hij zo veel mogelijk achterwege. Zo lukt het de auteur 132 partijen in 183 pagina's te behandelen. Een partijenregister ontbreekt. Geschikt voor spelers met een rating vanaf 1900.

Günter Lossa: *Schach lernen.* Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2008. 192 pagina's. €19,80.

In dit boek voor beginners worden, het zal niemand verbazen, eerst de spelregels behandeld. Hoe verloopt nu een echte schaakpartij? Lossa laat twee van zijn partijen zien waaronder een vluggertje tegen Tigran Petrosian. Tenslotte geeft de auteur vijftig matcombinaties. Deze uitgave is bedoeld voor de Duitse markt.

Van Hebert Perez Garcia ontving het MEC *Ajedrez uruguayo (1880-1980), de geschiedenis van het schaken in Uruguay, geschreven door Hector Silva Nazzari.*

Jubileumboeken

Het samenstellen van een jubileumboek van een schaakvereniging is geen sinecure. Het is tijdrovende bezigheid en hoeveel mensen hebben er belangstelling voor? De leden en oud-leden van de club en een aantal verzamelaars.

En daar blijft het dan wel bij. Toch zijn er nog altijd schakers die bereid zijn tijd en energie te spenderen aan het boekstaven van de geschiedenis van hun club. Onlangs verscheen ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan het jubileumboek van de schaakclub Bergen, samengesteld door Sjaak Pielaet. Het bevat wel zo ongeveer alles wat in een jubileumboek hoort te staan.

De ontstaansgeschiedenis van de club, aandacht voor de hoogtepunten van de vereniging, een eregalerij voor de clubkampioenen en markante leden, anekdotes en sterke verhalen, een aantal leuke partijen en een overzicht van de interne en externe competitie. Het geheel is verlevendigd met illustraties en limericks. Het laatste hoofdstuk bevat een overzicht van alle leden (348) die ooit bij de club hebben gespeeld. Het bekendste en tegelijk minst populaire lid van schaakclub Bergen is ongetwijfeld Arnfried Pagel. Hij wordt lid in 1973 en zorgt door zijn opvallende gedrag voor de nodige commotie. Het duurt enige tijd voordat men er achter komt wie men in huis heeft gehaald: een multimiljonair die rijk is geworden door de uitvinding van het zgn. Pagel-beton.

Het lukt Pagel niet zich een vaste plaats in het eerste team te verwerven en eind jaren '70 besluit de betonmagnaat de Koningsclub Bergen op te richten. Vanuit de 4e klasse onderbond van de NHSB begint hij aan zijn lange mars naar de landelijke hoofdklasse, die hem de landstitel en eeuwige roem moet opleveren. Om niets aan het toeval over te laten trekt hij een grootmeester aan (Lev Alburt), aangevuld met meesters en hoofdklassers. De clubs uit de regio moeten niet worden verslagen maar verpletterd. Na enkele promoties staat de wedstrijd Schaakclub Bergen tegen de Koningsclub op het programma. Op 11 maart 1982 vindt de ongelijke strijd plaats onder meer dan normale belangstelling en ook de plaatselijke pers is present. De ene na de andere Bergenaar wordt

opgerold. Het lukt één speler de tijdcontrole te halen: Sjaak Pielae in zijn gevecht tegen de Poolse grootmeester Kuligowski. Tijdens de partij biedt Pielae zijn tegenstander in zijn beste Pools een consumptie aan. Na de vijfde keer krijgt hij een dodelijke blik toegeworpen en bijt Kuligowski hem toe: ‘Waarom noem me je steeds een varken?’ Bij het afbreken staat Pielae verloren maar hij wil de partij graag uitspelen want ‘je krijgt niet vaak de gelegenheid een grootmeester twee avonden bezig te houden!’ Het uitspelen van de partij komt de Poolse grootmeester ongelegen want, zoals tijdens de onderhandelingen over een datum blijkt, Kuligowski is onderweg naar Amerika. Een voorstel van Pagel om de zaak financieel te regelen wordt door Pielae afgeslagen. En zo zitten de heren twee weken later weer tegenover elkaar onder het toezien van een fotograaf van De Telegraaf en vele andere belangstellenden. Er volgen nog een vijftiental zetten voordat Pielae opgeeft. De volgende dag staat er een foto op de voorpagina van de krant onder de kop ‘Peperduur partijtje schaak’. Het kost een lieve duit (een slordige 5000 gulden) maar dan heb je ook wat: een 8-0 overwinning op Schaakclub Bergen!

Sjaak Pielae: Een halve eeuw bedenktijd. 50 jaar schaakclub Bergen 1958-2008. 239 pagina's. €7,50

In de keuken van de trainers

Een bijdrage van Johan Hut

Zestien trainers vertellen iets over hun vak, geven een kijkje in de keuken. Dat is de opzet van het boek *The Chess Instructor*, uitgegeven bij New in Chess. Het boek is samengesteld door Jeroen Bosch en Steve Giddins, beiden zelf ook trainer. Het vak van schaaktrainer is ‘booming’, schrijft de uitgever op de achterflap.

Dat lijkt me niet overdreven, steeds meer clubs besluiten de opleiding van hun grootste talenten niet meer alleen aan de eigen jeugdleiders over te laten, maar geld uit te trekken om sterke, professionele schakers in te schakelen.

Houden van je vak

Sterke schakers zijn echter niet automatisch goede trainers, daarom leidt de KNSB trainers op. ‘*The Chess Instructor*’ is volgens mij niet bedoeld als handboek voor dat soort opleidingen en ook niet als zelfhulpboek ‘hoe word ik een goede trainer’. Althans niet in de zin dat het een stappenplan is om schakers op te leiden van trainer A tot trainer Z. Wel kunnen trainers in opleiding er nuttige informatie uithalen. Ervaren trainers zetten kanttekeningen bij wat andere trainers doceren, relativeren het soms zelfs. Het is een leuk boek voor schaaktrainers die houden van hun vak en open staan voor ervaringen van anderen. Het is ook wel een leuk boek voor ‘gewone’ schaakliefhebbers, die willen lezen hoe je op verschillende manieren tegen het schaken kunt aankijken. Lezers die denken: als ik dit boek koop, leer ik zelf ook beter schaken, geef ik een waarschuwing. Voor dat doel zijn er andere boeken.

Veelzijdig

Enkele hoofdstukken in het boek:

- Mark Dvoretsky zou al blij zijn als spelers tien procent van de tijd die ze aan openingsvoorbereiding besteden, zouden besteden aan eindspelvaardigheden. Dat zou die spelers enorm vooruit helpen. Bovendien raadt hij trainers aan hun leerlingen niet alleen kennis bij te brengen, maar ook te bestuderen wat er bij die leerlingen aan vaardigheden nog ontbreekt en daar de training op te baseren;
- Cor van Wijgerden vertelt hoe het Stappenplan is ontstaan en legt uit wat het inhoudt;
- Jan van de Mortel is geëmigreerd naar

- Amerika, geeft daar schaakles op scholen en vertelt daarover;
- Anique de Bruin deed wetenschappelijk onderzoek naar de vraag waarom kinderen stoppen met schaken. Dat willen we natuurlijk graag weten;
 - Steve Giddins laat zien hoe belangrijk het begrip van eindspelen is om openingen te begrijpen. De sterkste vrouwen ter wereld begrijpen eindspelen niet al te best, voegt Adrian Mikhalchishin er in een ander hoofdstuk aan toe;
 - Karel van Delft en Dharma Tjiam stelden een lange vragenlijst samen waarmee de trainer

- een begin kan maken van een sterkte-zwakte-analyse van zijn leerling;
- Simen Agdestein vertelt over het werken met zijn wel heel bijzondere leerling: Magnus Carlsen;
 - Willy Hendriks denkt dat het allemaal net iets anders werkt.

Een bonte verzameling artikelen dus, waarin het vak van schaaktrainer van vele zijden wordt belicht. *Jeroen Bosch en Steve Giddins: The Chess Instructor 2009. New in Chess, Alkmaar. 218 pagina's. €22,95.* Meer informatie over dit boek staat op www.newinchess.com.

VRIJWILLIGERS

Sinds enkele maanden is Ron Nep weer vrijwilliger bij het MEC. Enkele jaren geleden was hij dat ook al, met name voor het computertechnische werk, maar nu houdt Ron zich vooral bezig met de inventarisatie van onze collecties. Foto's worden gescand, tapes worden gedigitaliseerd

en dvd's worden bekeken en in kaart gebracht. Daarnaast is Ron twee middagen in de week een van de gastheren van het MEC. Op de foto ziet u Ron tijdens het nakijken van de museumquiz voor scholieren. Welkom Ron!

Ron Nep kijkt de museumquiz na

VRIJWILLIGERS GEZOCHT

Het MEC kan nog steeds vrijwilligers gebruiken. Er zijn diverse grote klussen die de nodige tijd vergen, zoals het inventariseren van beeldmateriaal (scannen foto's), het digitaliseren van geluidsmateriaal, de inventarisatie van onze museumstukken en de verdere inventarisatie van beeldmateriaal. Geen moeilijke klussen, maar wel tijdrovend. Als je geïnteresseerd bent in de schaakhistorie, dan zijn dit zeker leuke taken om uit te voeren! Deze klussen zouden ook (deels) thuis gedaan kunnen worden.

Ook voor het inrichten van exposities zoeken we vrijwilligers, waarbij kennis van de historie van het schaken natuurlijk een pre is.

Omdat we steeds meer activiteiten ontplooiën en vaker ook 's avonds en op zaterdag geopend zijn, zouden we ook nog enkele gastheren (of -vrouwen!) kunnen gebruiken. Als u in de buurt (van Amsterdam) woont en interesse hebt om bezoekers te ontvangen, laat het ons weten!

Interesse? Neem contact op met Eddy Sibbing.

OPENING OP ZATERDAG

De hernieuwde opening op zaterdag is inmiddels een succes gebleken! Diverse bezoekers die doordeweeks het MEC niet kunnen bezoeken zijn op de eerste zaterdagen van 2009 naar het MEC gekomen. Daarnaast hebben we schaak-

clubs uit de SGA uitgenodigd om op deze zaterdagen langs te komen. Op deze wijze willen we de mogelijkheden van het MEC onder de aandacht brengen van clubschakers.

Drukte op zaterdag 7 maart

De afgelopen maanden zijn er delegaties van Isolani, Amstel en Gein en de Muider Schaakkring (MSK) langs geweest. Na de ontvangst krijgt de groep een compilatie van schaakbeelden te zien en bieden we – afhankelijk van het schaakniveau – wat ludieke of pittige schaakopgaven aan. Vervolgens is er tijd voor de nodige vragen en demonstreren we de cd-

rom van de Stappenmethode die bij de meeste clubschakers onbekend is, maar zeer gewaardeerd wordt. Tenslotte kan men nog een potje schaken of boeken bekijken. De bezoekers zijn tot nu toe allemaal zeer enthousiast, zoals in de verslagen op onze website valt te lezen. Indien u met een groep schakers langs wilt komen: laat het ons weten!

MUSEUM

Op vrijdag 31 oktober werd de tentoonstelling **“Fenny Heemskerk, schaakkoningin”** onder grote belangstelling geopend.

Naast de vaste expositie over Fenny werd er bij de opening een mix van foto's geprojecteerd terwijl er gelijktijdig een compilatie van geluids-materiaal van en over Fenny werd afgespeeld.

Opening expositie Fenny Heemskerk druk bezocht

Een bijdrage van Cor ten Woude

Voor het eerst in jaren is het bezoekersaantal gestegen. Ruim 1800 bezoekers bezochten in 2008 het MEC, op naar de 2000! Veel bezoekers schrijven ook iets in ons gastenboek dat bij de uitgang ligt. Hier volgt een compilatie van de afgelopen maanden.

I had the privilege of playing Max Euwe in the USA in approximate 1970 (I lost!!)
I am very pleased that you have this museum to honor his name and ability.
Craig Henderson, Hot Springs, Arkansas, USA, (4 september 2008)

Great Museum, Congratulations for keeping it in honor of Max Euwe!
Coltany, Brasilia, Brasil (9 september 2008)

Thank you for your hospitality! Great photos, too
L. Stereans, Temple City, California, USA (3 oktober 2008)

Being on a professional visit in Amsterdam I was very happy to discover this chess dedicated place and thank you for the hospitality
Alexis Hatzigakis (november 2008)

Ik snap niet zo heel veel van schaken, maar heb genoten van de tentoonstelling!
Fenny Heemskerk was haar tijd vooruit.
Geeft een mooi tijdsbeeld ook!
Ankie (24 december 2008)

Fantastisch museum, aanwinst voor het schaken!!! Samen met mijn zoon bezocht.
Wij komen zeker nog een keer terug!
Martin en Anthony van Driel uit Boxtel (31 december 2008)

Gekomen uit België, om te genieten van een indrukwekkende tentoonstelling!
Geert Bonhomme (januari 2009)

To the immortal spirit of M Euwe. MAGICAL
Antoine from Lyon, France (februari 2009)

Fantastico centro de ajedrez. I Enhorabuena!
This is fantastic
Manuel Argueso, Zaragoza España (20 februari 2009)

Ik vond het heel erg leuk om op bezoek voor m'n spreekbeurt te komen en bedankt voor het blaadje van MORA dat ik mee mocht nemen.
Niels van Gulik, Zwanenburg (7 maart 2009)

Al zo vaak langsgelopen zonder te weten dat er zo'n fantastisch schaakcentrum is..
Wim Rakhoven, Muiden (7 maart 2009)

Een bijdrage van Poppe Dijkhuis

100 jaar geleden. De eerste “match van de eeuw”.

In 1908 kwam dan eindelijk de match tot stand waar zo lang naar was uitgezien en niet alleen in Duitsland, zoals blijkt uit de schaakrubriek van de Provinciale Groninger Courant 16 jaar eerder.

Onze Deutsche naburen hebben alle reden trotsch te zijn op twee zulke schakers als Emanuel Lasker en den “Meisterspieler van Nürnberg” dr.Tarrasch. Laatstgen. won achtereenvolgens 3 groote intern. wedstrijden (Breslau 1889, Manchester '90 en Dresden '92) en van al zijn geduchte tegenstanders op deze 3 congressen gelukte 't slechts aan één (den Weener meester Adolf Albin) van den Wonderdoctor te winnen. Een kampstrijd tusschen deze beide jeugdige titanen zou zeker evenveel sensatie (zo niet meer) verwekken als de match in 1886 tusschen Steinitz en Zukertort. De jeugdige leeftijd der beide strijders maakt 't gevecht dit keer dubbel belangwekkend. Dr.Tarrasch is 31 en Lasker 24 jaar.

Schaakrubriek van Rudolph Loman in de Prov. Groninger Courant van dec. 1892.

Het Nederlandse bondsblad zag ook met grote belangstelling uit naar de match en had een bijzondere kijk op de verwachte verspreiding van het nieuws want men kan met zekerheid voorspel-

len dat de partijen van den komenden strijd binnen een halfjaar overal, waar het blanke ras woont, bekend zullen worden.

Na lang onderhandelen matigde Lasker zijn financiële eisen enigszins en werd men het eens over een startgeld van 7500 M dat hij kreeg omdat hij de wereldtitel op het spel zette terwijl het prijzengeld 4000 M voor de winnaar en 2500 M voor de verliezer bedroeg, met elkaar een aardig bedrag voor die tijd. Er werd gespeeld om 8 gewonnen partijen, van 17 tot 31 augustus speelde men in Düsseldorf en daarna te München, 6 speeldagen per week, 15 zetten per uur en maximaal 6 uur per dag. Beide spelers mochten 3x een vrije dag opnemen. Zij verkregen bovendien het “recht” op de partijen. Wat dat in de praktijk betekende is onduidelijk. Het was in die tijd een onderwerp van discussie, de zetten werden echter niet geheim gehouden want de partijen waren op een demonstratiebord te volgen. Lasker becommentarieerde de partijen in een krant te München, Tarrasch o.a. in de Rotterdamse Courant. (Overigens speelde die discussie 100 jaar later tijdens de match Kramnik-Anand in Bonn ook, nu over T.V. rechten).

De match werd met +8, =3, -3 door Lasker gewonnen, een uitslag die aan duidelijkheid niets te wensen overliet maar Tarrasch toonde zich een slecht verliezer en kwam met allerlei smoezen die er op neer kwamen dat hij toch de betere schaker was. De achterstand die hij in Düsseldorf opliep was te wijten aan het zeeklimaat aldaar, in München zou hij daar geen nadeel meer van hebben etc. Het leidde uiteraard slechts tot vrolijkheid en ergernis. Gelukkig heeft hij zich later met het schrijven van het toernooiboek van Sint-Petersburg 1914 gerehabiliteerd en Lasker, die dat toernooi won voor Capablanca en Aljechin alle eer gegeven

die hem toekwam. In zijn winstpartij tegen Tarrasch mocht deze zijn eigen systeem spelen met de isolani op d5 en Tarrasch besloot zijn commentaar met: “Eine von Lasker im feinsten Stile gespielte Partie”.

Overigens was 1908 ook in historisch opzicht een bijzonder jaar want in de eerste helft van dat jaar werd in de schaakpers veel aandacht

geschonken aan het jaar 1858 waarin Morphy naar Europa kwam en iedereen van het bord zette. 50 jaar later, in een tijd waarin Aljechin, Tal, Fischer, Kasparov en de computer nog moesten komen was hij een legende en werd bejubeld als het grootste schaakgenie dat ooit geleefd had.

WEBSITE

Webmaster Aleks Warnica heeft de afgelopen maanden weer het nodige weten te verbeteren aan onze website (www.maxeuwe.nl). Zo is de startpagina aangepast en rouleren er foto's. Daarnaast zijn de partijen van Max Euwe en Fenny Heemskerck op onze site te bekijken of te downloaden. Ook zijn er van al onze activitei-

ten (korte) verslagen en foto's te bewonderen. Voor de Schaakkaravaan is er een aparte website gebouwd (www.schaakkaravaan.nl) en daar schrijft Hans Böhm wekelijks een column. Tenslotte komen binnen afzienbare tijd weer alle partijen van Dutchbase (ooit opgezet door Jack Goossens) op de site te staan.

FINANCIEN

De activiteiten van het MEC worden dit jaar wederom mogelijk gemaakt door: Global Chess, de Koninklijke Nederlandse Schaakbond en de gemeente Amsterdam.

Ook krijgt het MEC (im)materiële steun van: Deloitte, Holland Casino, Nederlandse Gasunie, New in Chess, Ondernemingsvereniging Max Euweplein, PriceWaterhouseCoopers, Schaak & Go winkel Het Paard en diverse uitgeverijen.

DONATEURS

We zijn verheugd te melden dat er in 2008 voor het eerst sinds jaren een groter bedrag aan donaties is binnen gekomen.

Bij deze willen we u nogmaals laten weten dat het MEC een ANBI is, zodat een **gift aan het MEC aftrekbaar is!** Meer informatie over aftrekposten is te vinden op de site van de belastingdienst:

<http://www.belastingdienst.nl> en dan doorklikken naar: particulier – aftrekposten – goede doelen en vrijwilligers.

Langs deze weg willen wij onze donateurs van harte danken voor de bijdragen die we hebben ontvangen, ze zijn zeer welkom!

SCHENKINGEN EN DONATIES

Ook de afgelopen periode heeft het MEC weer de nodige schenkingen mogen ontvangen. Van de heer Miller, Jürgen Stigter, mevrouw Bas (de weduwe van Tabé) en Henk Greevenbosch (uit de erfenis van Menno Ploeger) ontvingen we een groot aantal boeken en tijdschriften. Van

DGT ontvingen we de nieuwste 960-timer.

Wil Haggenburg liet het MEC een donatie na en de veiling van de schaaakverzameling van Jan van der Kooij bracht meer dan €4000 op. Het MEC dankt alle gulle gevers hartelijk!

Eddy Sibbing ontvangt namens het MEC een cheque met de opbrengst van de veiling van de Motiefgroep schaken. De achterneef van Jan van der Kooij, Paul van der Kooij, staat rechts. (foto: Henk Alberts)

SCHAAKFESTIVAL

Op zaterdag 27 juni organiseert het MEC voor de 16e keer een schaakfestival op het Max Euweplein. Er staan die zaterdag diverse schaakactiviteiten op het programma, zoals simultaans snel-schaakshows, klokseances, een oploswedstrijd, etc. Dit jaar kunnen we oprecht spreken van een “Festival der kampioenen” want we hebben de medewerking van: Jan Werle (Kampioen van de Europese Unie 2008), Jan Smeets (Nederlands kampioen 2008) en Zhaoqin Peng (Nederlands kampioene 2008).

Daarnaast hebben we een apart jeugdprogramma en gaan we een wedstrijd organiseren om de titel “Het sterkste schaakgezin van Nederland”. Een team bestaat uit 3 spelers, afkomstig uit één gezin (vader, moeder, kinderen). Alleen de sterkste gezinnen (totale rating van de 3 spelers) kunnen meedoen. Aanmelden bij het MEC.

Zaterdag 27 juni Pleinfestival: noteer die datum vast in uw agenda!

EUWEBORREL

Op vrijdag 17 april was er wederom een geslaagde Euweborrel in het Holland Casino. De borrel stond dit keer in het kader van de verkiezing van de schaker van het jaar 2008 en de kennismaking met de nieuwe voorzitter van het Max Euwe Centrum, Fred Teeven.

Zoals inmiddels gebruikelijk was er een grote opkomst van schakers, bestuurders en sponsoren en was Hans Böhm de interviewer. Hans Ree, die in de jury voor schaker van het jaar zit, gaf uitleg waarom Sergey Tiviakov tot schaker van 2008 was gekozen. Omdat Sergey in Rusland verbleef nam KNSB-voorzitter Schuyer de prijs in ontvangst.

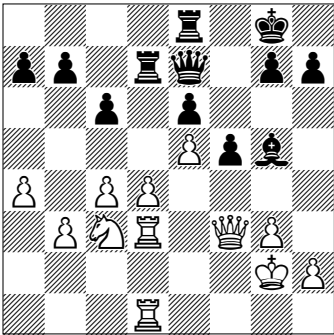
Vervolgens was het de beurt aan Fred Teeven, die Jan Nagel komende zomer gaat opvolgen als voorzitter van het MEC. Over zijn schaakcapaciteiten was Fred “bescheiden”, maar als voorzitter hoopt hij beter te presteren.

Het was een gezellige middag die met goedkeuring van de nieuwe manager van het Holland Casino, Sacha Bouwman, uitliep. Hopelijk kunnen we ook onze volgende borrel(s) in het Holland Casino houden!

GESLAAGDE TRAINING JUSSUPOW IN HET MEC

Reeds voor het 3e achtereenvolgende jaar kwam donderdag 5 maart Artur Jussupow training geven in het MEC. Voor een volle zaal gaf Artur vele leerzame voorbeelden, waaronder diverse stellingen van zijn Botwinnik. Enkele bekende stellingen, die je in talloze boeken terug kan vinden, bleken na “kritische analyse” toch niet zo correct als we uit de boeken mogen geloven.

Neem onderstaand voorbeeld, de kenners herkennen direct Botwinnik-Flohr (Moskou, 1946), na 32...De7. Een standaardvoorbeeld van een sterk veld, zoals in alle boeken te lezen valt.

Na **33.c5** (maakt de weg vrij voor $Pb_1-a_3-c_4-d_6$) **33...a5!** (om b_4 te voorkomen) **34.Pb1 Df8 35.Pa3 Ld8 36.Pc4 Lc7 37.Pd6** heeft wit zijn doel bereikt en staat prima, zoals in alle boeken is overgenomen.

Een analyse van Dvoretzki wees echter uit dat de stelling onduidelijk zou zijn geweest na **34...Td5!** Een mogelijke variant is dan: **35.Pa3 b6 36.Pc4 bxc5 37.Pa5 Dc7 38.Pc4 cxd4 39.Txd4.**

Nadere analyses brachten aan het licht dat het leerzame 33.c5 niet de sterkste zet was. Beter bleek **33.a5! Db4** ($33...a6?$ $34.Pa4!$) **34.a6 Tb8** ($34...Dxb3?$ $35.Dh5$) **35.axb7** en wit staat positioneel prima.

Moraal van het verhaal: **blijf kritisch naar elke stelling kijken!**

BOEKENBEURS

Zaterdag 16 mei hebben we onze halfjaarlijkse boekenbeurs van 11.00-14.00 uur. Wederom is er weer een groot aanbod van (gebruikte) schaakboeken voor een schappelijke prijs.

Ook particulieren kunnen dan hun boeken verkopen, misschien een extra prikkel om de kast

met schaakboeken eens uit te kammen. Wees er wel snel bij want we hebben slechts enkele tafels beschikbaar voor particulieren!

U kunt tot woensdag 13 mei een tafel reserveren: euwemec@xs4all.nl of 020-6257017.

GROOTMEESTERLIJK BEZOEK

Regelmatig wordt het MEC bezocht door (groot-)meesters. Herkent u de volgende vier grootmeesters? Antwoord onderaan deze pagina.

Linksboven de Australische grootmeester Ian Rogers, rechtsboven Dennis de Vreugt, linksonder Paul van der Sterren en rechtsonder Erwin L'Ami.

MEC - KALENDER

De komende maanden staan de volgende activiteiten op het programma:

**Zaterdag
16 mei** **Boekenbeurs** van 11.00-14.00 uur. Particulieren kunnen een tafel reserveren (euwemec@xs4all.nl of 020-6257017) om hun boeken te verkopen. Toegang **gratis!**

**Woensdag
3 juni** **Schaakevenement Schaakkaravaan** voor de kinderen die meedoen aan de schaaklessen van de Schaakkaravaan

**Zaterdag
6 juni** 1e zaterdag van de maand: **MEC geopend** van 12.00-16.00 uur.

**Woensdag
10 juni** Internationaal Meester **Piet Peelen** geeft, van 20.00-22.30 uur, een *training* in het MEC voor spelers tussen de 1800-2000. Er is plaats voor maximaal 16 deelnemers. **Eigen bijdrage € 7,50, inschrijving verplicht:** euwemec@xs4all.nl of 020-6257017.

**Zaterdag
27 juni** Voor de 16e keer organiseert het MEC een **schaakfestival** op het Max Euweplein, met tal van schaakactiviteiten (snelschaakshow, simultaan, klokseance, oploswedstrijd, etc.). Dit jaar met medewerking van de grootmeesters Smeets, Werle en Peng.

**Zaterdag
27 juni** Als bijprogramma op ons Pleinfestival: het **officiële NK voor schaakgezinnen**. Welk drietal uit hetzelfde gezin mag zich de sterkste van Nederland noemen?

**Zaterdag
3 juli** 1e zaterdag van de maand: **MEC geopend** van 12.00-16.00 uur.